

EBA/GL/2017/15

23/02/2018

Suunised

omavahel seotud klientide kohta, nagu
on määratletud määruse (EL)
nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 39

1. Järgimis- ja aruandluskohustus

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve seisukoht nõuetekohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis, ehk kuidas tuleks liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Suuniste adressaadiks olevad määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punktis 2 määratletud pädevad asutused peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma järelevalvetavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalvemenetlusi) ka siis, kui suunised on mõeldud eelkõige finantseerimisasutustele.

Aruandluskohustus

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le 23/04/2018, kas nad järgivad või kavatsevad järgida kõnealuseid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused.
4. Kui selleks tähtjaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleks saata EBA veebisaidil avaldatud vormil aadressil compliance@eba.europa.eu, märkides viite EBA/GL/2017/15. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb EBA-le teada anda.
5. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated Euroopa Pangandusjärelevalve veebilehel.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1093/2010, 24. november 2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

2. Sisu, kohaldamisala ja mõisted

Sisu ja kohaldamisala

6. Need suunised täpsustavad meetodit, mida peaksid kasutama määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 3 määratletud krediidiasutused ja investeerimisühingud, kui nad kohaldavad nõuet rühmitada vähemalt kaks klienti „omavahel seotud klientide rühmaks“, sest need moodustavad riski seisukohast terviku, kooskõlas sama määruse artikli 4 lõike 1 punktiga 39.

Adressaadid

7. Suunised on suunatud määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõike 2 punktis i määratletud pädevatele asutustele ja määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõikes 1 määratletud finantseerimisasutustele.

Mõisted

8. Kui ei ole sätestatud teisiti, kasutatakse kõiki määruses (EL) nr 575/2013 ja direktiivis 2013/36/EL kasutatud ja määratletud mõisteid samas tähenduses ka siin suunistes.

3. Rakendamine

Kohaldamise alguskuupäev

9. Suuniseid kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2019.

Kehtetuks tunnistamine

10. Euroopa Pangandusjärelevalve 11. detsembri 2009 suunised riskide kontsentreerumise läbivaadatud korra rakendamise kohta tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2019.

4. Kontrolli põhjal omavahel seotud klientide rühmad

11. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 39 alapunkti a kohaldamisel peavad krediidasutused ja investeerimisühingud eeldama, et vähemalt kaks klienti moodustavad riski seisukohast terviku, kui nende vahel on kontrollisuhe.
12. Erandjuhtudel, kui krediidasutused ja investeerimisühingud suudavad tõendada, et klientidevahelise kontrollisuhte olemasolule vaatamata puudub riski seisukohast tervik, peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud üksikasjalikult ja ülevaatlikult dokumenteerima juhtumi asjakohased põhjendused. Näiteks erandjuhtudel, kui teise kliendi (nt algataja) kontrolli all olev eriotstarbeline ettevõtja on täielikult eraldatud ja pankrotivarast välistatud, nii et puudub võimalik ülekanduva mõju kanal eriotstarbelise ettevõtja ja kontrolliva üksuse vahel ning seega ei moodusta need riski seisukohast tervikut, võib olla võimalik tõendada, et ühtne risk puudub (vt lisa, stsenaarium C 1).
13. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid kohaldama määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 37 määratletud kontrolli mõistet järgmiselt.
- a) Seoses klientidega, kes koostavad oma konsolideeritud finantsaruandeid vastavalt riiklikele eeskirjadele, millega võeti üle direktiiv 2013/34/EL,² peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud tuginema emaettevõtja ja selle tütarettevõtjate vahelistele kontrollisuhetele direktiivi 2013/34/EL artikli 22 lõigete 1 ja 2 tähenduses. Sel eesmärgil peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud rühmitama kliente konsolideeritud finantsaruannete põhjal. Selleks peaks viiteid direktiivile 2013/34/EL tõlgendama viidetena riiklikele eeskirjadele, millega võeti üle direktiiv 2013/34/EL liikmesriigis, kus krediidasutuste ja investeerimisühingute kliendid peavad koostama konsolideeritud finantsaruanded.
 - b) Seoses klientidega, kes koostavad oma konsolideeritud finantsaruandeid kooskõlas määruse (EÜ) nr 1606/2002 alusel komisjoni poolt vastu võetud rahvusvaheliste raamatupidamisstandarditega, peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud tuginema emaettevõtja ja tema tütarettevõtjate vahelistele kontrollisuhetele nende raamatupidamisstandardite tähenduses. Sel eesmärgil peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud rühmitama kliente konsolideeritud finantsaruannete põhjal.
 - c) Seoses klientidega, kelle suhtes ei kohaldata selle punkti alapunktide a või b (nt füüsilised isikud, keskvalitsused ja kliendid, kes koostavad konsolideeritud finantsaruandeid vastavalt kolmanda riigi raamatupidamiseskirjadele), peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud käsitama kontrollisuhetena selliseid suhteid füüsiliste või juriidiliste

² Direktiivi 2013/34/EL artikli 22 lõiked 1 ja 2 asendasid määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 37 viidatud direktiivi 83/349/EMÜ artikli 1 sisu. Vastavalt direktiivi 2013/34/EL artiklile 52 tõlgendatakse viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile viidetena direktiivile 2013/34/EL ja neid loetakse vastavalt direktiivi VII lisas esitatud vastavustabelile.

isikute ja ettevõtja vahel, mis sarnanevad selle punkti alapunktides a ja b nimetatud emaettevõtja/tütarettevõtjate suhetega.

Sellel hindamisel peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud pidama mis tahes järgmist kriteeriumit kontrollisuhteks:

- i. aktsionäride või liikmete hääleõiguste enamus teises üksuses;
- ii. õigus või võimalus määrata ametisse või vabastada ametist enamik teise üksuse haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest;
- iii. õigus või võimalus kasutada teise üksuse üle valitsevat mõju vastavalt lepingule või memorandumile või põhikirja sätetele.

Muud võimalikud kontrollinäitajad, mida krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid hindamisel arvestama, on näiteks järgmised:

- iv. õigus otsustada strateegia üle või juhtida üksuse tegevust;
- v. õigus otsustada oluliste tehingute, näiteks kasumi või kahjumi ülekandmise üle;
- vi. õigus või võimalus koordineerida üksuse juhtimist teiste üksuste juhtimisega ühtse eesmärgi saavutamiseks (nt kui samad füüsilised isikud on vähemalt kahe üksuse juhtorganis);
- vii. teise üksuse kapitalist üle 50% aktsiate omamine.

14. Kuivõrd kontrollisuhete olemasolu hindamise otsustav tegur on punkti 13 alapunktides a, b ja c sätestatud raamatupidamiskriteeriumid või kontrollinäitajad, peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud rühmitama vähemalt kaks klienti kontrollisuhete olemasolu alusel, nagu on kirjeldatud siin jaotises, isegi kui need kliendid ei ole samas konsolideeritud finantsaruandes, sest nende suhtes kohaldatakse asjakohaste raamatupidamiseeskirjade erandeid, näiteks direktiivi 2013/34/EL artikli 23 järgi.

15. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid rühmitama vähemalt kaks klienti omavahel seotud klientide rühma, arvestades nende klientide vahelist kontrollisuhet, olenemata sellest, kas nende klientide riskipositsioonid on vabastatud riskide kontsentreerumise piirmäära kohaldamisest või mitte, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 400 lõigetes 1 ja 2 või riiklikes eeskirjades, millega kohaldatakse selle määruse artikli 493 lõikes 3 sätestatud vabastusi.

5. Alternatiivmeetod: riskipositsioonid keskvalitsuste suhtes

16. Kooskõlas mõiste „omavahel seotud klientide rühm“ määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 39 oleva määratluse viimase alalõiguga võivad krediidasutused ja investimisühingud hinnata omavahel seotud klientide rühma olemasolu eraldi iga isiku puhul, keda keskvalitsus otseselt kontrollib või sellega otseselt seotud (edaspidi „alternatiivmeetod“).³
17. Sama säte võimaldab osaliselt kasutada alternatiivmeetodit, hinnates eraldi keskvalitsuse poolt otseselt kontrollitavaid või sellega otseselt seotud füüsilisi või juriidilisi isikuid (vt lisa, stsenaarium CG 1).
18. Sättest selgub ühtlasi järgmine:
- a) Keskvalitsus on kaasatud igasse omavahel seotud klientide rühma, mis on tuvastatud otseselt keskvalitsuse kontrollitavate või sellega otseselt seotud füüsiliste või juriidiliste isikute jaoks eraldi (vt lisa, stsenaarium CG 2).
 - b) Igas punkti a alusel omavahel seotud klientide rühmas on ka isikud, keda kontrollib isik või kes on otseselt seotud isikuga, keda otseselt kontrollib keskvalitsus või kes on sellega otseselt seotud (vt lisa, stsenaarium CG 3).
19. Kui otseselt keskvalitsuse kontrollitavad või sellega otseselt seotud üksused sõltuvad üksteisest majanduslikult, peaksid nad moodustama omavahel seotud rühmad (ilma keskvalitsuseta) lisaks alternatiivmeetodi alusel moodustatud omavahel seotud klientide rühmadele (vt lisa, stsenaarium CG 4).
20. Kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 39 viimase lõigu viimase lausega kehtib see suuniste osa ka piirkondlike valitsuste või kohalike omavalitsuste puhul, kelle suhtes kohaldatakse määruse artikli 115 lõiget 2, ja füüsilistele või juriidilistele isikutele, keda need piirkondlikud valitsused või kohalikud omavalitsused otseselt kontrollivad või kellega nad on otseselt seotud.

³ Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 400 lõike 1 punkti a järgi on varakirjed, milleks on nõuded keskvalitsuste vastu ja millele määratakse tagamata kujul standardmeetodi korral riskikaal 0%, vabastatud sama määruse artikli 395 lõike 1 kohaldamisest (riskide kontsentreerumise piirmäärad).

6. Majanduslikust sõltuvusest tulenev seotus

21. Klientidevahelise seotuse hindamisel majandusliku sõltuvuse põhjal peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 39 alapunkti b järgi arvestama iga juhtumi konkreetseid asjaolusid, eelkõige seda, kas kliendi finantsraskused või maksejõuetuks muutumine põhjustaks teise kliendi rahastamis- või tagasimakseraskusi (vt lisa, stsenaariumid E 1, E 2, E 3 ja E 4).
22. Kui krediidasutus või investeerimisühing suudab tõestada, et kliendi finantsraskused või maksejõuetuks muutumine ei põhjusta teise kliendi rahastamis- või tagasimakseraskusi, ei pea neid kliente käsitama kui riski seisukohast tervikut. Lisaks ei pea kaht klienti käsitama riski seisukohast tervikuna, kui kliendi majanduslik sõltuvus teisest kliendist on piiratud, st klient saab leida teisele kliendile kergesti asendaja.
23. Eriti peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud majandusliku sõltuvuse hindamisel arvestama järgmisi olukordi:
- a) Kui klient on täielikult või osaliselt taganud teise kliendi riskipositsiooni ja riskipositsioon on garantii andja jaoks nii oluline, et garantii andjal võib nõude korral tekkida finantsprobleeme.⁴
 - b) Kui klient vastutab oma juriidilise staatuse kohaselt üksuse liikmena, näiteks usaldusühingu täisosanikuna, ja kliendil on nõude korral oluline finantsprobleemide tekke risk.
 - c) Kui oluline osa kliendi aasta brutotulust või brutokulust saadakse tehingutest teise kliendiga (nt elamu-/ärikinnisvara omanik, mille üürnik maksab olulise osa üürist), keda ei saa kergesti asendada.
 - d) Kui oluline osa kliendi toodangust müüakse asutuse teisele kliendile ja toodangut ei saa müüa kergesti teistele klientidele.
 - e) Kui vähemalt kahe kliendi laenude tagasimaksmise eeldatav rahastusallikas on sama ja ühelgi neist klientidest ei ole muud sõltumatut sissetulekuallikat, mille abil saab laenu teenindada ja täielikult tagasi maksta.
 - f) Muud olukorrad, kus kliendid vastutavad krediidasutuse või investeerimisühingu ees õiguslike või lepinguliste kohustuste eest ühiselt (nt võlgnik ja tema kaaslaenuvõtja või võlgnik ja tema abikaasa/partner).

⁴ Selline olukord viitab garantiidele, mis ei vasta määruse (EL) nr 575/2013 kolmanda osa II jaotise 4. peatükis (krediidiriski maandamine) sätestatud aktsepteeritavuse nõuetele ja mille suhtes ei saa kasutada asendamise meetodit (vt määruse artikkel 403) usaldatavusnõuete täitmiseks.

g) Kui oluline osa kliendi nõuetest või kohustustest on seotud teise kliendiga.

h) Kui klientidel on ühised omanikud, aktsionärid või juhid. Näiteks horisontaalsed rühmad, kus ettevõtja on seotud ühe või mitme teise ettevõtjaga, sest neil kõigil on sama aktsionäride struktuur, ilma ühe kontrolliva aktsionärita, või et neid juhitaks ühtsel alusel. Selline juhtimine võib toimuda ettevõtjatevahelise lepingu kohaselt või nende ettevõtjate memorandumite või põhikirjade sätete kohaselt või kui ettevõtja ja ühe või mitme muu ettevõtja haldus- või järelevalveorganid koosnevad enamikus samadest isikutest.

24. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid varipanganduse üksuste vaheliste seoste hindamisel kaalutlema ka punktis 23 loetletud olukorranäiteid.⁵ Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid kaalutlema asjaolu, et varipanganduse üksuste määratluse alla kuuluvate üksuste vahelised suhted koosnevad väga tõenäoliselt mitte omakapitalisidemetest, vaid on teistsugused, st faktilise kontrolli olukorrad või suhted, mida iseloomustavad lepingukohustused, kaudne toetus või võimalik mainerisk (nt sponsorlus või isegi tootemargikasutus).

25. Kui krediidasutuse või investeerimisasutuse klient sõltub majanduslikult mitmest üksteisest mittesõltuvast kliendist, peaks krediidasutus või investeerimisühing lisama viimati mainitud kliendid omavahel seotud klientide eri rühmadesse (koos sõltuva kliendiga).

26. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid moodustama omavahel seotud klientide rühma, kus nende vähemalt kaks klienti on üksusest majanduslikult sõltuvad, isegi kui see üksus ei ole krediidasutuse või investeerimisühingu klient.

27. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid rühmitama vähemalt kaks klienti omavahel seotud klientide rühma, arvestades nende klientide vahelist majanduslikku sõltuvust, olenemata sellest, kas nende klientide riskipositsioonid on vabastatud riskide kontsentreerumise piirmäära kohaldamisest või mitte, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 400 lõigetes 1 ja 2 või riiklikes eeskirjades, millega kohaldatakse nimetatud määruse artikli 493 lõikes 3 sätestatud vabastusi.

Majanduslik sõltuvus peamise rahastamisallika kaudu

28. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid kaalutlema olukordi, kus ühe kliendi rahastamisprobleemid levivad tõenäoliselt teisele kliendile ühe- või kahe-suunalise sõltuvuse tõttu samast rahastamisallikast. See ei hõlma juhtumeid, kus kliendid saavad rahastamist samalt turult (nt kommertsväärtpaberite turg) või kus klientide sõltuvus nende olemasolevast rahastamisallikast on tingitud klientide halvenevast krediidi võimest, mille tõttu nad ei saa seda rahastamisallikat lihtsalt asendada.

⁵ Vastavalt määratlusele Euroopa Pangandusjärelevalve suunistes riskipositsioonide piirmäärade kohta selliste varipanganduse üksuste suhtes, mille pangandustegevus on väljaspool määruse (EL) 575/2013 artikli 395 lõike 2 kohast reguleeritud raamistikku: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/large-exposures/guidelines-on-limits-on-exposures-to-shadow-banking>

29. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid kaalutlema juhtumeid, kus ühine rahastamisallikas, millest sõltutakse, on kas krediidiasutus või investeerimisühing ise, selle finantskontsern või selle seotud osapooled (vt lisa, stsenaariumid E 5 ja E 6).⁶ Iseenesest ei tekita sama krediidiasutuse või investeerimisühingu kliendiks olemine klientide rühmitamise nõuet, kui rahastamist pakkuvat asutust on lihtne asendada.

30. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid hindama ka mis tahes ülekanduvat mõju või ideosünkraatilist riski, mis võib tekkida järgmistes olukordades:

- a) ühe rahastamisüksuse kasutamine (nt sama pank või kanal, mida ei saa lihtsalt asendada);
- b) sarnaste struktuuride kasutamine;
- c) tuginemine ühest allikast võetud kohustustele (nt tagatised, krediiditugi struktureeritud tehingute korral või kulukohustusteta likviidsusvahendid), arvestades selle maksevõimet, eriti kui alusvarade tähtaja ja refinantseerimisvajaduste sageduse vahel on tähtaegade vastuolu.

⁶ Määruse (EL) nr 575/2013 põhjenduses 54 sätestatakse: „Selle kindlaks tegemisel, kas tegemist on omavahel seotud klientide rühmaga ja kas riskipositsioonide puhul on seega tegemist ühe riskiga, on ühtlasi oluline arvesse võtta riske, mis tulenevad krediidiasutuse või investeerimisühingu, selle konsolideerimisgrupi või sellega seotud isikute pakutava märkimisväärse rahastamise ühisest allikast.“

7. Kontrollist tuleneva seotuse ja majanduslikust sõltuvusest tuleneva seotuse suhe

31. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid kõigepealt tuvastama, mis kliendid on kontrolli kaudu seotud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 39 alapunkti a järgi (edaspidi „kontrollrühm“) ja mis kliendid on seotud majandusliku sõltuvuse kaudu sama määruse artikli 4 lõike 1 punkti 39 alapunkti b järgi. Seejärel peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud hindama, kas tuvastatud omavahel seotud klientide rühmad peavad olema (osaliselt) omavahel seotud (nt kas majandusliku sõltuvuse tõttu seotud klientide rühmad tuleb rühmitada koos kontrollrühmaga).
32. Hindamisel peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud käsitlema iga juhtumit eraldi, st tuvastama ülekanduva mõju võimaliku ahela (n-ö dominoefekti), lähtudes konkreetsetest asjaoludest (vt lisa, stsenaariumid C/E 1 ja C/E 2).
33. Kui eri kontrollrühmade kliendid on majandusliku sõltuvuse kaudu omavahel seotud, tuleb kõik ülekanduva mõju ahela üksused rühmitada ühte omavahel seotud klientide rühma. Alati tuleb eeldada mõju kandumist ahelas edasi, kui klient on majanduslikult sõltuv ning on ise kontrollrühma juht (vt lisa, stsenaarium C/E 3). Mõju kandumist ahelas tagasi majanduslikult sõltuvat üksust kontrollivatele klientidele tuleks eeldada ainult siis, kui ka kontrolliv klient sõltub majanduslikult üksusest, mis moodustab kahe kontrollrühma vahelise majandussideme (vt lisa, stsenaarium C/E 4).

8. Omavahel seotud klientide tuvastamise kontrolli- ja haldusmenetlused

34. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid põhjalikult tundma oma kliente ja nende vahelisi seoseid. Samuti peaksid krediidiasutused ja investeerimisühingud tagama, et nende töötajad mõistaksid ja kohaldaksid käesolevaid suuniseid.
35. Võimalike kliendivaheliste seoste tuvastamine peab olema krediidiasutuse või investeerimisühingu poolt krediidi andmise ja jälgimise protsessi lahutamatu osa. Juhtorgan ja kõrgem juhtkond peaks tagama, et asjakohased klientidevaheliste seoste tuvastamise protsessid dokumenteeritakse ja rakendatakse.
36. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid tuvastama kõik oma klientide vahelised kontrollisuhted ja dokumenteerima need, nagu asjakohane. Samuti peaksid krediidiasutused ja investeerimisühingud uurima ja (kui asjakohane) dokumenteerima oma klientide potentsiaalsed majanduslikud sõltuvused. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid seoste tuvastamisel võtma mõistlikke meetmeid ja kasutama olemasolevat teavet. Kui näiteks krediidiasutus või investeerimisühing saab teada, et kliendid on omavahel seotud teise krediidiasutuse või investeerimisühingu kaudu (nt avaliku registri olemasolu tõttu), peab ta seda teavet arvestama.
37. Krediidiasutuste ja investeerimisühingute tegevus klientide majanduslike sõltuvuste uurimiseks peaks olema proportsionaalne riskipositsioonide suurusega. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid seega tugevdama oma uurimistegevust, uurides mis tahes liiki n-ö pehmet teavet ja teavet, mis ulatub nende klientidest kaugemale, alati, kui kõigi üksikklientide riskipositsioonide summa on üle 5% 1. taseme omavahenditest.⁷
38. Kontrolli ja majandusliku sõltuvuse suhete kombinatsioonil põhinevate rühmitamismenetluste hindamiseks peaksid krediidiasutused ja investeerimisühingud koguma teavet ülekanduva mõju ahela kõigi üksuste kohta. Krediidiasutused ja investeerimisühingud ei pruugi suuta tuvastada kõiki kliente, kes moodustavad riski seisukohast terviku, kui on olemas seosed, mis tulenevad krediidiasutuste ja investeerimisühingutega ärisuhtes mitte olevatest üksustest, mis ei ole seetõttu krediidiasutustele ja investeerimisühingutele teada (vt lisa, stsenaarium Mm 1). Samas kui krediidiasutus või investeerimisühing saab teada seostest üksuste kaudu, kes ei ole tema kliendid, peab ta seda teavet kasutama seoste hindamisel.
39. Seotud klientide tuvastamise kontrolli- ja juhtimismenetlusi tuleb korrapäraselt läbi vaadata, et tagada nende asjakohasus. Samuti peaksid krediidiasutused ja investeerimisühingud jälgima seoste muutusi vähemalt oma laenude korrapärase ülevaatamise kontekstis ja kui kavandatakse laenu olulist suurendamist.

⁷ See piirmäär viitab krediidiasutuse või investeerimisühingu esimese astme varale, kui käesolevaid suuniseid rakendatakse individuaalselt. Piirmäär viitab krediidiasutuse või investeerimisühingu konsolideerimisrühma esimese astme varale, kui käesolevaid suuniseid kohaldatakse allkonsolideeritud või konsolideeritud alusel.

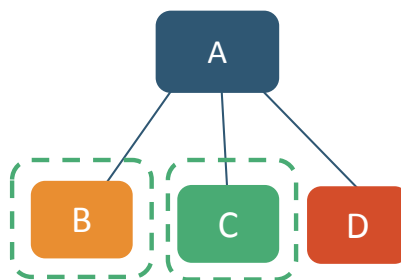
Lisa. Näited

Lisa stsenaariumid näitlikustavad suuniste kohaldamist selliste omavahel seotud klientide rühmade korral, kes kuuluvad määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 39 määratluse alla aruandva asutuse seisukohast.

Kontrolli põhjal omavahel seotud klientide rühmad

Stsenaarium C 1. Erandjuhtum (kontrolli olemasolule vaatamata puudub riski seisukohast tervik)

Aruandval asutusel on riskipositsioonid kõigi järgmiste üksuste (A, B, C ja D) suhtes. Üksus A kontrollib ettevõtjaid B, C ja D. Tütarettevõtjad B, C ja D on eriotstarbelised ettevõtjad.

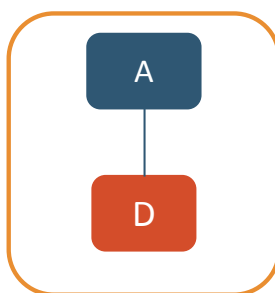
Kontrollisuhte olemasolule vaatamata peaks riski seisukohast terviku puudumise hindamiseks aruandev krediitiasutus või investeerimisühing hindama vähemalt kõiki järgmisi elemente seoses eriotstarbeliste ettevõtjatega (selle stsenaariumi üksused B, C ja D):

- i) Majandusliku vastastikuse sõltuvuse puudumine või muud tegurid, mis võivad viidata emaettevõtja A ja eriotstarbelise ettevõtja (B, C või D) krediitkvaliteedi olulisele positiivsele korrelatsioonile. Muude tegurite hulgas tuleb pidada olulise positiivse korrelatsiooni võimalikeks ilminguteks võimalikku tuginemist emaettevõtjale A rahastamisallikate suhtes ja seoses mõne kriteeriumiga, mis ennetab eriotstarbelise ettevõtja dekonsolideerimist või väärtpaberistatud varade bilansist eemaldamist kohaldatavate raamatupidamiseskirjade alusel.
- ii) Eriotstarbelise ettevõtja olemuse eripära, eriti selle pankrotivarast välistatus (määruse (EL) nr 575/2013 artikli 300 lõike 1 alusel) tähenduses, et on olemas tõhus mehhanism, mis tagab, et eriotstarbelise ettevõtja varad ei ole emaettevõtja A võlausaldajatele selle maksejõuetuse korral kättesaadavad, ning kui eriotstarbelise ettevõtja emiteeritud võlaväärtpaberid tähendavad tavaliselt varasid, mis on kolmandate isikute kohustused.

iii) Väärtpaberistamise struktuuriline täiustamine ja eriotstarbelise ettevõtja kohustuste eraldi rahastamine emaettevõtja A omadest, näiteks sätted tehingudokumentides, mis tagavad teenindamise ja tegevuse järjepidevuse.

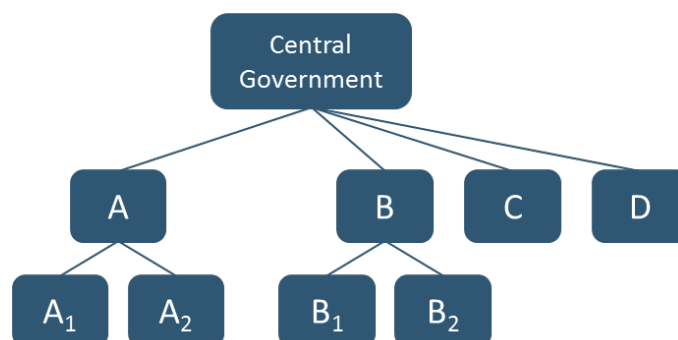
iv) Vastavus määruse (EL) nr 575/2013 artikli 248 sätetele seoses turutingimustega.

Olles hinnanud kõiki neid elemente, võib aruandev asutus järeldada, et näiteks tütarettevõtjad B ja C ei moodusta emaettevõtja A jaoks riski seisukohast tervikut. Tulemusena peab aruandev asutus järeldama, et omavahel seotud klientide rühma kuuluvad ainult kliendid A ja D. Krediidiasutus või investeerimisühing peaks need hinnangud ja tulemused põhjalikult dokumenteerima.

Alternatiivmeetod: riskipositsioonid keskvalitsuste suhtes

Võimalikke stsenaariume näitlikustab järgmine üldstsenaarium: keskvalitsus kontrollib otseselt nelja juriidilist isikut (A, B, C ja D). Üksused A ja B kontrollivad otseselt kaht tütarettevõtjat (A_1/A_2 , B_1/B_2). Aruandval asutusel on keskvalitsuse ja kõigi näidatud üksuste suhtes riskipositsioonid.

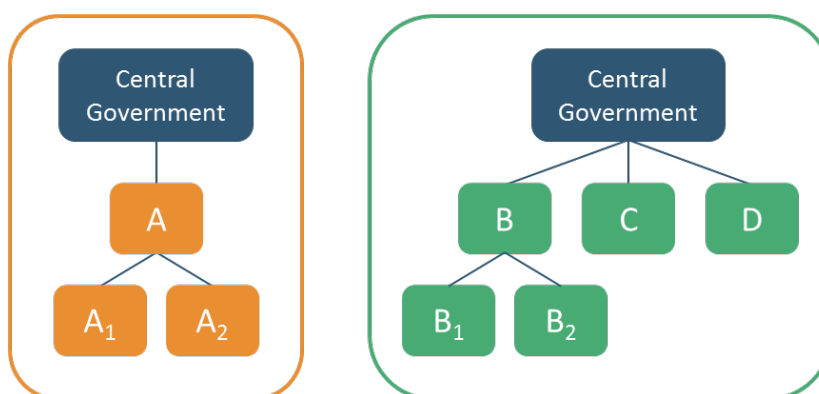

Central Government

Keskvalitsus

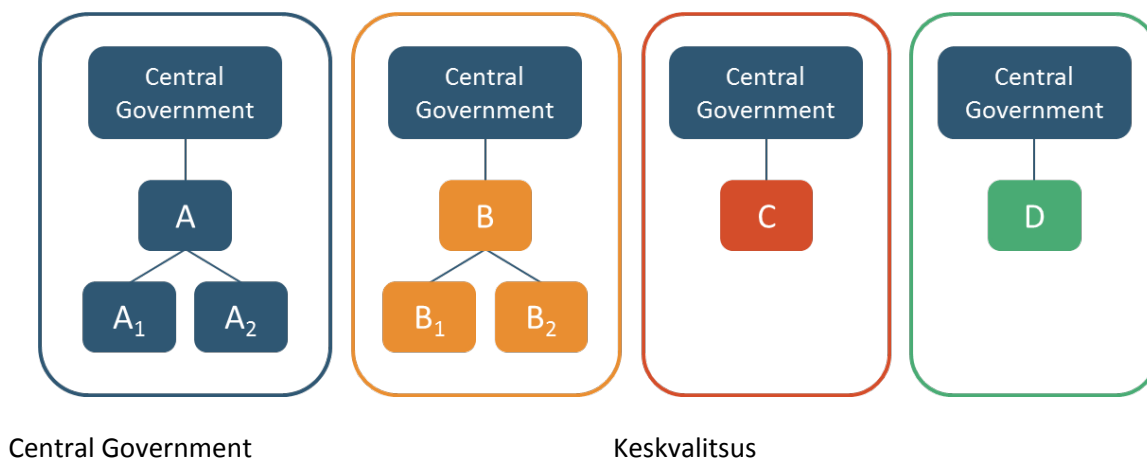
Stsenaarium CG 1. Alternatiivmeetod – osaline kasutus

Aruandev asutus võib moodustada ainult ühe rühma („keskvalitsus / A / kõik A kontrollitavad või A-st sõltuvad üksused“) ja säilitada ülejäänute jaoks üldkäsitluse („keskvalitsus / B, C ja D / kõik B kontrollitavad või B-st sõltuvad üksused“):

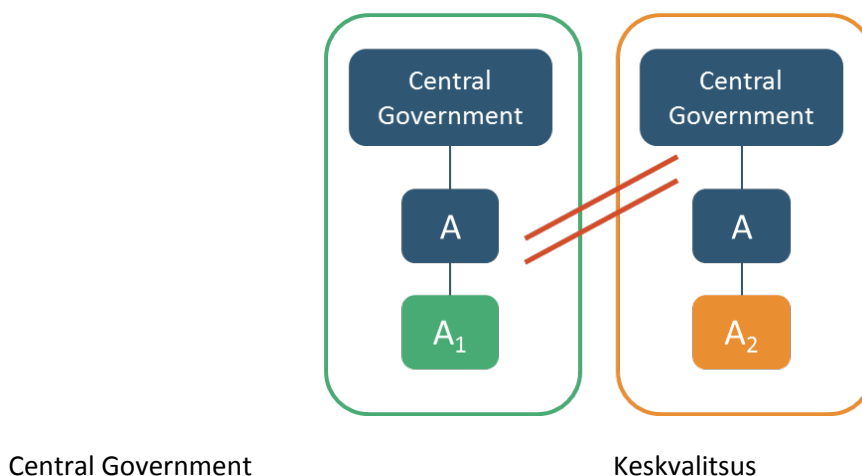

Central Government

Keskvalitsus

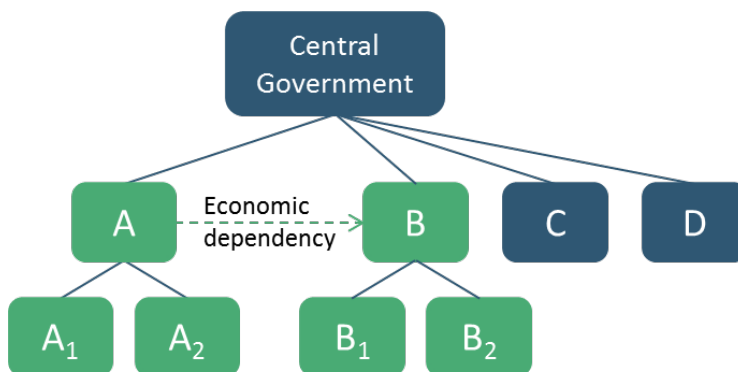
Stsenaarium CG 2. Alternatiivmeetod – kasutatakse kõigi otseselt sõltuvate üksuste korral

Stsenaarium CG 3. Alternatiivmeetod – kohaldatav esimesel/teisel tasemel, mitte madalamal

Stsenaariumides CG 1 ja CG 2 moodustavad üksused A, B, C ja D teise taseme ehk taseme keskvalitsusest (esimene tase) vahetult madalamal. Siin on võimalik väljajätmine kogu omavahel seotud klientide rühmast. Sellegipoolest on üksused A₁, A₂, B₁ ja B₂ seotud üksnes keskvalitsusega. Väljajätmine nende tasemel on võimatu (nt A₁ ja A₂ tuleb mõlemad lisada rühma „keskvalitsus/A“):

Stsenaarium CG 4. Horisontaalsed seosed teisel tasandil

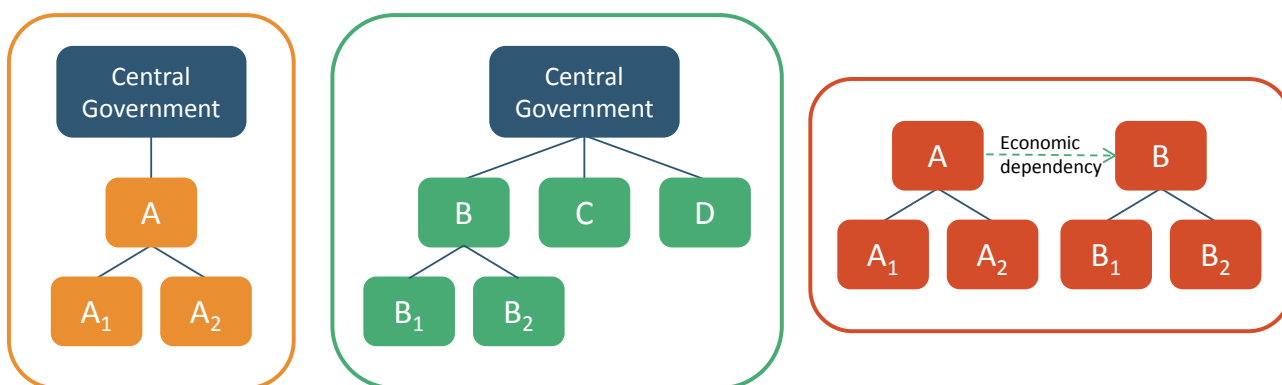
See on eespool kirjeldatud üldstsenaariumi variant, kus üksused A ja B sõltuvad majanduslikult (B makseraskused kanduksid üle A-le):

Central Government
Economic dependency

Keskvalitsus
Majanduslik sõltuvus

Eeldades, et aruandev asutus kasutab alternatiivmeetodit ainult osaliselt, nagu kirjeldatakse eespool stsenaariumis CG 1, tuleb arvestada järgmisi omavahel seotud klientide rühmi:

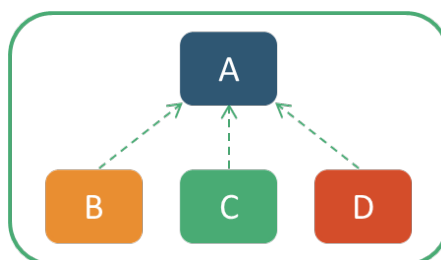
Central Government
Economic dependency

Keskvalitsus
Majanduslik sõltuvus

Majanduslikust sõltuvusest tulenev seotus

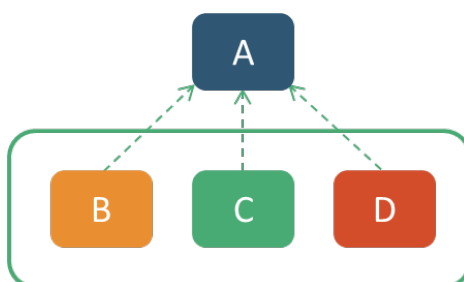
Stsenaarium E 1. Põhijuhtum

Aruandval asutusel on riskipositsioonid kõigi järgmiste üksuste (A, B, C ja D) suhtes. B, C ja D sõltuvad majanduslikult A-st. Krediidiasutuse või investeerimisühingu aluseks olev riskitegur on seega kõigil juhtudel A. Krediidiasutus või investeerimisühing peaks moodustama ühe tervikliku omavahel seotud klientide rühma, mitte kolm üksikrühma. See, et B, C ja D vahel puudub sõltuvus, ei ole oluline.

Stsenaarium E 2. Põhijuhtumi variant (puudub otsene kokkupuude riskiallikaga)

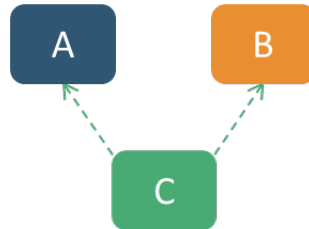
Rühmitamisnõuded kehtivad ka siis, kui aruandval asutusel puudub otsene kokkupuude A-ga, kuid ta teab, et iga klient (B, C ja D) sõltub majanduslikult A-st. Kui A võimalikud makseraskused võivad edasi kanduda B-le, C-le ja D-le, tekivad A finantsprobleemide korral neil kõigil makseraskused. Neid tuleb seega käsitada riski seisukohast tervikuna.

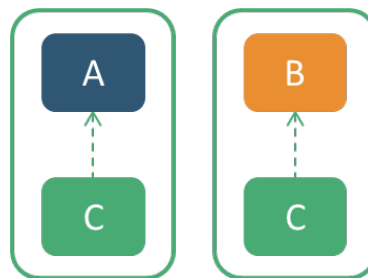
Nagu stsenaariumis E 1, ei ole oluline, et B, C ja D vahel puudub sõltuvus. A põhjustab rühmitamisnõude, kuigi ei ole ise klient ega kuulu seega omavahel seotud klientide rühma.

Stsenaarium E 3. Omavahel seotud klientide rühmade kattumine

Kui üksus sõltub majanduslikult (vähemalt) kahest muust üksusest (NB! muu üksuse (A või B) makseraskused võivad olla piisavad, et tekiks C raskused),

tuleb üksus lisada mõlema üksuse (või kõigi selliste üksuste) omavahel seotud klientide rühmadesse:

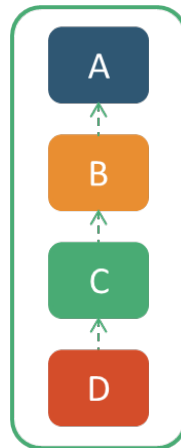
Väide, et C-ga seotud riskipositsiooni arvestatakse kaks korda, ei kehti, sest C-ga seotud riskipositsiooni loetakse üheks riskiks kahes eraldi rühmas.

Suurte riskipositsioonide piirmäärad kehtivad eraldi (piirmäära kohaldatakse üks kord rühma A/C riskipositsioonile ja üks kord rühma B/C riskipositsioonile).

Et A ja B vahel puudub sõltuvus, ei ole vaja moodustada üldrühma (A + B + C).

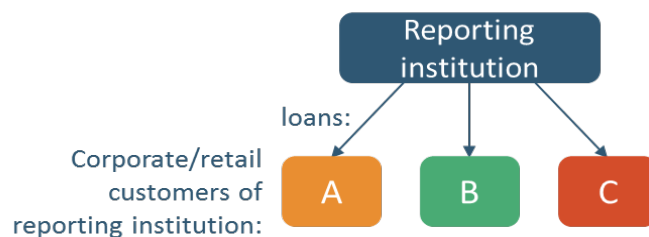
Stsenaarium E 4. Sõltuvusahel

Sõltuvusahela korral tuleb kõiki majanduslikult sõltuvaid üksusi (ka siis, kui sõltuvus esineb ainult ühes suunas) käsitleda riski seisukohast tervikuna. Ei oleks kohane moodustada kolm eraldi rühma (A + B, B + C, C + D).

Stsenaarium E 5. Aruandev asutus kui rahastamisallikas (rühmitamisinõue puudub)

Järgmise stsenaariumi korral on aruandev asutus ainus rahaliste vahendite pakkuja kolmele kliendile. See ei ole väline rahastamisallikas, mis seob kolme klienti ja seda rahastamisallikat saab tavaliselt asendada.

Reporting institution

Loans

Corporate / retail customers of reporting institution

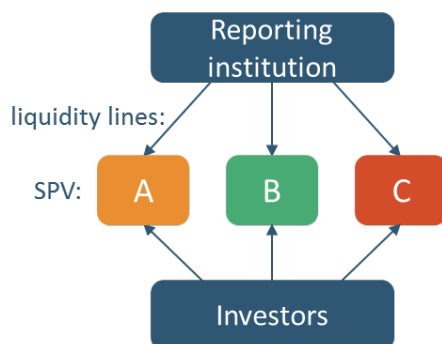
Aruandev asutus

Laenud

Aruandva asutuse äri-/jaekliendid

Stsenaarium E 6. Aruandev asutus kui rahastamisallikas (rühmitamisinõue on olemas)

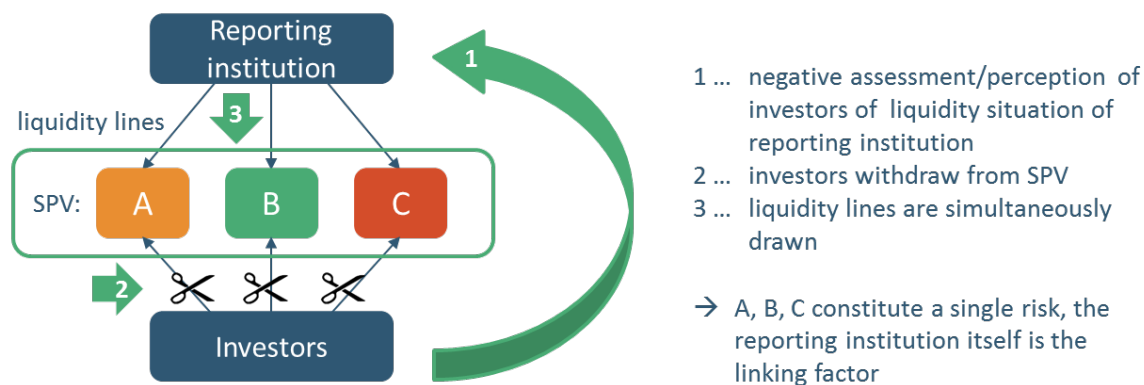
Järgmise stsenaariumi korral on aruandev asutus kolme finantsvahendusettevõtja või vahefinantseerimisüksuse likviidsuse tagaja (sarnased struktuurid):

Reporting institution
Liquidity lines
SPV
Investors

Aruandev asutus
Likviidsusliinid
Finantsvahendusettevõtja
Investorid

Sellisel juhul võib aruandev asutus ise olla määruse (EL) nr 575/2013 põhjenduses 54 nimetatud riskiallikas (aluseks olev riskitegur):⁸

Reporting institution
Liquidity lines
SPV
Investors
Negative assessment / perception of investors of liquidity situation of reporting institution

Aruandev asutus
Likviidsusliinid
Finantsvahendusettevõtja
Investorid
Negatiivne hinnang / investorite nägemus aruandva asutuse likviidsusolukorra kohta

⁸ Määruse (EL) nr 575/2013 põhjendus 54 on sõnastatud järgmiselt: „Selle kindlaks tegemisel, kas tegemist on omavahel seotud klientide rühmaga ja kas riskipositsioonide puhul on seega tegemist ühe riskiga, on ühtlasi oluline arvesse võtta riske, mis tulenevad krediitdiasutuse või investeerimisühingu, selle konsolideerimisgrupi või sellega seotud isikute pakutava märkimisväärse rahastamise ühisest allikast.“

Investors withdraw from SPV

A, B, C constitute a single risk, the reporting institution itself is the linking factor

Investorid
finantsvahendusettevõtjast

A, B, C moodustavad riski seisukohast terviku, mille siduv tegur on aruandev asutus ise

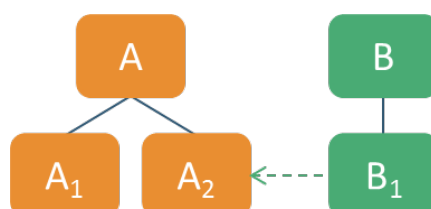
eemalduvad

Selle stsenaariumi korral ei ole vahet, kas likviidsusliinid on otseselt seotud finantsvahendusettevõtja või tema alusvaraga, vaid on oluline, et likviidsusliinid võetakse tõenäoliselt kasutusele korraga. Varade hajutamine ja kvaliteet ei ole ka selle stsenaariumi korral arvestatavad kaalutlused, samuti mitte tuginedes ühest allikast pärinevatele kohustustele (st aruandev asutus kui finantsvahendusettevõtjate algataja ja sponsor).

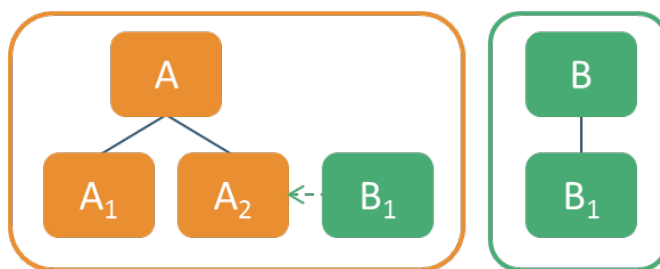
Kontrollist tuleneva seotuse ja majanduslikust sõltuvusest tuleneva seotuse suhe

Stsenaarium C/E 1. Kontrolli ja majandusliku sõltuvuse kombineeritud esinemine (ühesuunaline sõltuvus)

Järgmises stsenaariumis on aruandval asutusel riskipositsioonid kõigi allpool näidatud diagrammides olevate üksuste suhtes. A kontrollib üksusi A₁ ja A₂, B kontrollib üksust B₁. B₁ sõltub majanduslikult A₂-st (ühesuunaline sõltuvus):

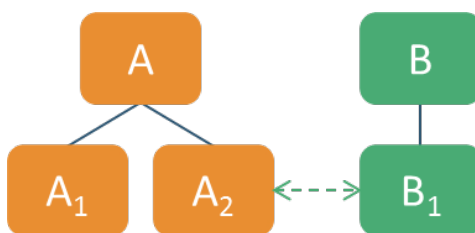
Rühmitamisnõue: Selles stsenaariumis peaks aruandev asutus järeldama, et B₁ tuleb igal juhul lisada A-ga seotud klientide rühma (selle rühma moodustavad seega A, A₁, A₂ ja B₁) ning B-ga seotud klientide rühma (selle rühma moodustavad seega B ja B₁):

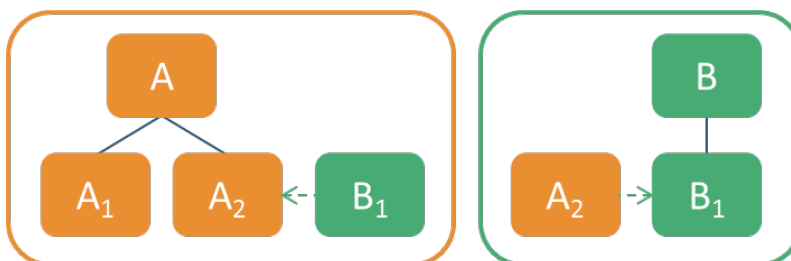
A finantsprobleemide korral tekivad finantsraskused ka A_2 -l ja lõpuks ka B_1 -l, nende õigusliku (A_2) ja majandusliku (B_1) sõltuvuse tõttu. Kolme eri rühma moodustamisest ($A + A_1 + A_2$, $A_2 + B_1$, $B + B_1$) ei piisa, et hõlmata A-st tulenevat riski, sest B_1 sõltub küll A_2 -st ja seega A-st endast, kuid B puuduks A rühmast kui riski seisukohast tervikust.

Stsenaarium C/E 2. Kontrolli ja majandusliku sõltuvuse kombineeritud esinemine (kahesuunaline sõltuvus)

Sellise stsenaariumi korral on A_2 ja B_1 majanduslik sõltuvus mitte ühesuunaline, vaid vastastikune:

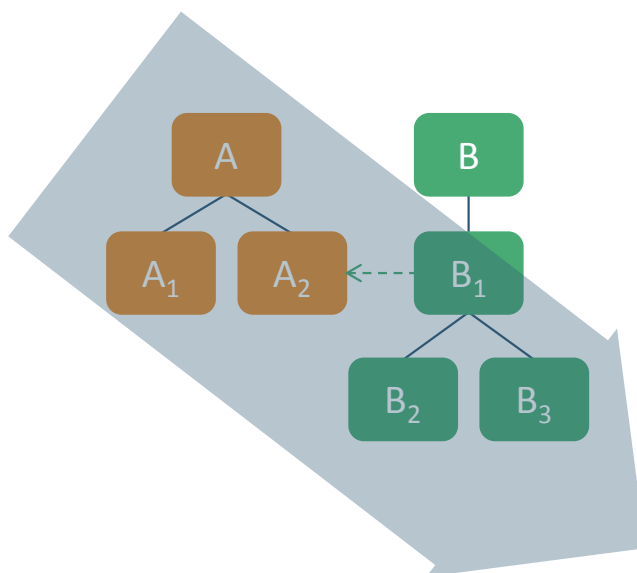
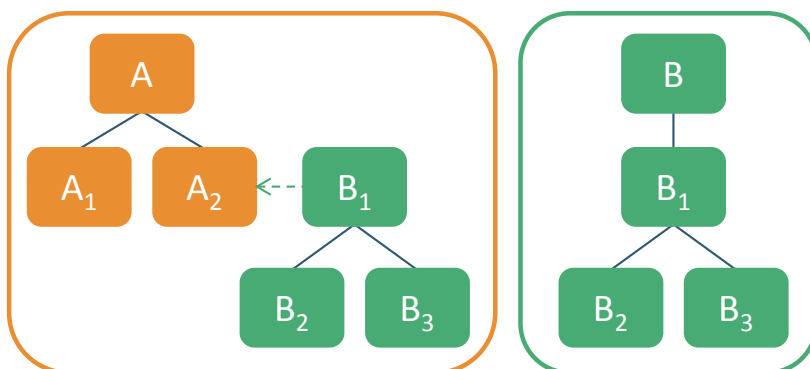

Rühmitamisnõue: A_2 tuleks lisada ka rühma B ja B_1 tuleks lisada rühma A:

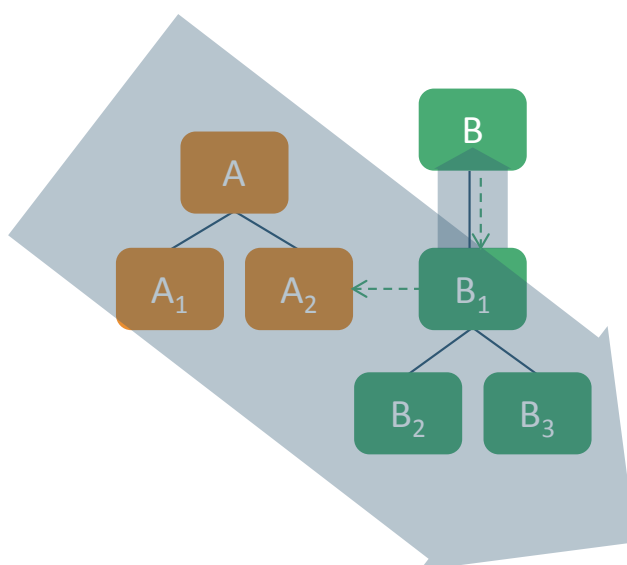
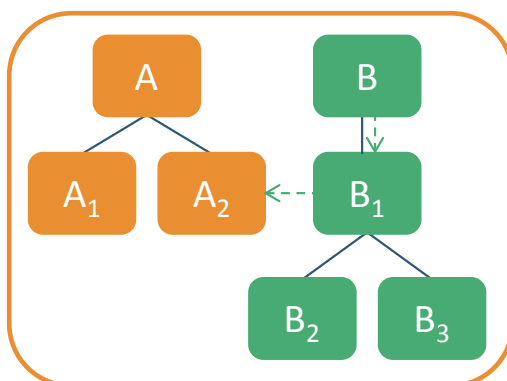
Stsenaarium C/E 3. Mõju kandumine ahelas edasi

See on eelkirjeldatud stsenaariumi C/E 1 variant, kus ka B_1 kontrollib kaht üksust (B_2 ja B_3). Sellisel juhul kanduvad A finantsraskused A_2 ja B_1 kaudu ahelas edasi B_1 kahe tütarettevõtjani (mõju kandumine ahelas edasi).

Rühmitamismõõde:

Stsenaarium C/E 4. Mõju kandumine ahelas tagasi

B ja B₁ vahelise kontrollsuhtega ei kaasne automaatselt B lisamist A-ga seotud klientide rühma, sest tõenäoliselt ei kaasne A finantsprobleemidega B finantsraskusi. Kontrolliv üksus B tuleb siiski lisada A rühma, kui B₁ moodustab niivõrd olulise osa B-st, et B sõltub majanduslikult B₁-st. Sellisel juhul kanduvad A finantsraskused ahelas edasi ja ühtlasi ka tagasi B suunas, põhjustades B-le makseraskusi (kõik üksused moodustavad nüüd riski seisukohast terviku).

Rühmitamisinõue:

Omavahel seotud klientide tuvastamise kontrolli- ja haldusmenetlused

Stsenaarium Mm 1. Mõju edasikandumise ahela tuvastamise piirangud

Eespool kirjeldatud stsenaariumi (C/E 4) edasiarendamise korral on aruandva asutuse riskid seotud ainult üksusega A ja üksusega B₃. Sellisel juhul ei pruugi aruandev asutus saada teada mõju edasikandumise ahelast ja ei pruugi moodustada omavahel seotud klientide rühma nõuetekohaselt.

